

דברי לייבוש בדיון הפוליטי (1968)

הפעם זו לא שגרה. המפלגה באמת עומדת בפני הכרעות כבדות. יש קיטוב דעות גדול. ועידת המפלגה תצטרך לתת תשובה חד משמעית לשאלה אם תמה שליחותה ההיסטורית של מפ"ם. מלחמת ששת הימים זעזעה את העם בישראל. במפ"ם חלו תמורות. כבר מזמן שאלו חברים לאן פנינו מועדות. הבחירות האחרונות העמידו את המפלגה במבחן קשה. הבחירות לכנסת הנחילו לנו אכזבה מסוימת. אם בבחירות להסתדרות קיבלה מפ"ם 95 אלף קולות, לכנסת קיבלנו רק 80 אלף. באזורי תעשייה אחוז המצביעים להסתדרות היה יותר גדול מאשר באזורים אחרים. זה מוכיח, וכך סיכמו בשעתו מוסדות המפלגה, כי רבים מהמצביעים יודעים להעריך את מקומה של המפלגה שלנו בהסתדרות, מזדהים עם מאבקה המקצועי, אך לא הגיעו לשלב של הזדהות עם דרכנו הפוליטית והמדינית.

בבחירות לרשויות המקומות זכינו ב-13 אלף קולות יותר מאשר בבחירות לכנסת. גם במקרה זה מה שקבע אצל הבוחר הוא מאבקה של המפלגה ונציגיה במקומות השונים למען האינטרס שלו. בא הפילוג מ"אחדות העבודה". שעה גדולה הייתה למפלגה המאוחדת – מעמד רציני עם 20 צירים לכנסת. כיום, רבים וטובים מודים שגם ידינו בפילוג הזה. כיום הננו מפלגה קטנה, מול קונצנטרציה (התאגדות) גדולה של מפלגות הפועלים. נעשו מצדנו מאמצים להקים מערך עם **אחדות העבודה ומן היסוד. אחדות העבודה** העדיפה את **מפא"י** עד לאיחוד מלא איתה. **רפ"י** חזרה ל**מפא"י**¹. נשארנו מבודדים ברחוב הפועלי. עלינו לצאת מהבדידות הזאת.

בראשי הפרקים, מאיר יערי מצביע על המשימות הגדולות המשותפות לנו: השלום, קיבוץ גלויות, בניין הארץ, התעצמות כלכלית, הגמוניה פועלית חלוצית בעם ובמדינה. הוא מוסיף: "רק ליכוד של מפלגות הפועלים לחזית משותפת עשוי להגשים משימות אלה". השאלה היא האם ההחלטה על ליכוד בוועידה שלנו, תבטיח שידה המושטת של מפ"ם תתקבל, ויחד עם זה תהיה המפלגה עצמאית להתמודד בפנים המחנה בשטחים הנראים לנו חיוניים לאינטרסים של ציבור הפועלים ולעיצוב דמות החברה בישראל. במרכז הדיון בוועדה צריכה לעמוד בעיית ליכוד תנועת הפועלים, אך באשר להסתדרות – מוכרח להיות אלטרנטיבה פועלית, כתובת למאבק על עצמאות ההסתדרות, נגד הקפאות שכר וקיום לא מסולף של תוספת יוקר.

מה אומרת המדיניות המקצועית, שהוחלט עליה לפני מספר שבועות? אני מצטט: "כדי לשמור על היציבות במשק, יציבות מחירים והבטחת תעסוקה – לא יחולו שינויים בתעריפי השכר בשנים 1968-1989 בכל ענפי המשק, וההסכמים הקיבוציים יוארכו לשנתיים נוספות ללא שינויים". במילים אחרות: הקפאת השכר לפחות לשנתיים הקרובות, בה בשעה שהחלטות קודמות של ההסתדרות מדברות על הסכמים לשנה אחת בלבד, והעלאת שכר לפי עליית התפוקה והפרייון. הרווחים של המפעלים לא מוזרמים לביטחון המדינה, כי אם למכונות פאר וטילים לחו"ל. ההחלטות לשמור על מחירים אינה מתגשמת. הכול מעיד על כך שהמחירים יעלו. הפועל מקופח ומפסיד.

מי יעשה אם כן את המלחמה הזו? אין ספק שהפועל ימצא כתובת. תהיה זו **מק"י** או **גח"ל**, שמגמתה לרוקן את ההסתדרות מערכי היסוד שלה. מי שאומר איחוד מלא עם המפלגה המאוחדת, ויתר על דרכנו העצמאית. בשבילו הכול ברור. נדמה

¹ כל השמות המודגשים הן מפלגות פוליטיות

לי שלא רבים הם במפלגה. מסכיב לרעיון זה לא נוכל לגבש את המפלגה בוועידה הקרובה. יש רק להצטער שגם ההצעות בראשי הפרקים הן לא מגובשות וברורות.

חברים רבים מתעניינים ושואלים על הלך הרוחות בסניף בו אני פועל. לאחר הבחירות האחרונות הגיעו חברינו בסניף רמלה להישגים רציניים, והם מהווים סיעה שנייה בגודלה במועצת הפועלים. שני נבחרים עם סגן ראש עיר בפועל בעירייה. שיתוף הפעולה עם המערך הדוק. בלעדינו אין להם רוב במועצת הפועלים. מעוניינים בשיתוף פעולה עם מפלגת העבודה, בכל צורה שהמפלגה תחליט עליה. אך נראה שהם לא מעלים בדעתם להתפרק ממשקם כחברי מפ"ם. נאחל לעצמנו שתימצא הנוסחה הגואלת שתשביע את הארי, ושהכבשה תישאר שלמה. אם לא שלמה – לפחות חיה ונושמת, אחרת צפויים לנו מבחנים קשים.

*****

מהי עמדת המפלגה? / לייבוש קוצר

ידעות עין השופט - 21.4.1972

מפלגתנו מתריעה ומצביעה נגד אווירת ה"לינין" שנוצרה במדינת ישראל נגד מפ"ם וכל אלה שדוגלים בפחות מאשר חוגי "אף שעל". אני מקווה שאווירה כזאת לא תיווצר אצלנו לאחר שיושמעו פה דברים לא שגרתיים ולא מקובלים, אך מבטאים את דעת חלק מחברי הקיבוץ, ואשר מסיבות שונות לא באים לידי ביטוי.

לדעתי יש בעמדת המפלגה כפילות המטשטשת כל עמדה ברורה ולא מאפשרת לחבר מהשורה להתייחס לגופם של דברים.

בדברי תשובתו של השר גלילי בשם הממשלה על תביעת הקיבוץ הארצי, כי יובהרו דרכי קבלת החלטות בקשר להתנחלות ברצועת עזה, אמר גלילי: "אף אחת מן ההיאחזויות או ההתנחלויות ברצועת עזה ובפתחת רפיח לא באה לעולם בלא החלטה מוסמכת של ועדת שרים או במליאת הממשלה". הוא הוסיף שההחלטות בדבר התנחלויות ברצועת עזה נתקבלו עם סיום מלחמת ששת הימים. חברינו בממשלה לא הכחישו בפומבי את קיום ההחלטות האלה, ולא יצאו במלחמה גלויה נגדם, מאז 1967 ועד היום הזה.

לכן, אני תמה האם המפלגה ומוסדותיה היו נרתמים למאבק לאחר מה שקרה בסניי עם גידור השטחים וגירוש אלפי בדואים מאדמתם – לולא הקימו קיבוצינו בנגב קול צעקה. בנקודה זו אני מפריד בצורה ברורה בין מי שנתן את ההוראה ולא היה מוסמך לכך, ובין מעשה ההתנחלות עצמו בפתחת רפיח, רצועת עזה, רמת הגולן או מקומות אחרים. הסיבה העיקרית להתנגדות להקמת יישובי קבע או התנחלויות היא מגמתם של אלה הדוגלים בניהול משא ומתן ללא תנאים מוקדמים.

מהי, אם כן, תכנית השלום של מפ"ם? אינני מבין עד היום למה הצטרפה מפ"ם להיות הראשונה לאחר מלחמת ששת הימים – כשהכול עוד היה שרוי בערפל, משה דיין חיכה לטלפון מחוסיין ובסתר לבנו קיוונו שהטלפון אמנם יגיע – לצאת עם תכנית שיש בה למעשה סיפוחים? (אני מצביע נגד העיתוי ולא התוכן).

התכנית קובעת כי לא נחזור לגבולות 1967 "שאיפשרו לסורים לאיים על יישובינו בצפון" – לאמור לא נחזיר את רמת הגולן. לא נאפשר למצרים "לאיים על רצועת עזה", לאמור – לא נחזיר את הרצועה. ולירדנים לא נאפשר "להפציץ את ירושלים", לאמור – לא נחזיר את ירושלים והסביבה.

האם כל זה משמעותו משא ומתן ללא תנאים מוקדמים? הממשלה מכריזה השכם והערב "שתהיה התנחלות בשטחים הכבושים, שליטה בשארם-א-שיך, בגולן וברצועת עזה" (מדברי גולדה מאיר לאחרונה, ערב חג הפסח, בוועידת הסטודנטים).

ומאיר יערי מה הוא אומר?

בריאיון עם צוות "על המשמר" באותו היום – לאחר הפזמון החוזר שאנו רוצים משא ומתן ללא תנאים מוקדמים – השיב יערי: "את חטאיי אני מזכיר היום. כאשר נערך דיון בשאלת התנחלות בגוש עציון, לא יכולתי שלא לנהוג כפי שנהגתי ביחס לרמת הגולן ולא הרמתי את קולי נגד. אבל אין זה סותר את גישתנו היסודית השוללת התנחלות קבע בשטחים מוחזקים". לעניות דעתי הסתירה בדברים אלה בולטת מאוד. על שאלה בקשר לשארם-א-שיך הוא עונה: "בתכנית השלום של מפ"ם אין מדובר בהחזקת סיני או חלק מסיני, אבל עובדה היא כי בשל סגירת המצרים יצאנו למלחמה. אנו רוצים להבטיח שלא יישנה הדבר. אנחנו בעד נוכחות בשארם-א-שיך". גולדה מאיר אומרת "שליטה", מאיר יערי אומר – "נוכחות".

אינני מאמין אף רגע שראש הממשלה הייתה מסכימה למלחמה לו מצרים הציעה להחזיר לנו את שארם-א-שיך ל-99 שנים. בינתיים רחוקה מצרים מלהסכים גם ל"נוכחות" ומדברת על קביעת שעת האפס למלחמה. עלינו לקבוע עובדות ולעשות הכול למען להפר מזימות נגדנו, אם חפצי חיים אנחנו.

כבר ב-1956, לאחר מבצע קדש, מפ"ם כמעט גרמה למשבר ממשלתי בעקבות החלטת בן-גוריון לסגת מרצועת עזה. כיום אין חילוקי דעות על כך שרצועת עזה צריכה להיכלל בגבולות המדינה. אינני מומחה בענייני ביטחון ולא אביע דעה בנושא זה, אך יודעי דבר אומרים שפתחת רפיח חייבת להיכלל בגבולות הביטחון של המדינה. לא ברור כיום מה יהיה גורל סיני או חלקים שונים ממנו. בכל מקרה, התיישבות והתנחלות יהודית בפתחת רפיח תהווה חיץ בין סיני והרצועה המאוכלסת במאות אלפי ערבים. אם יהיה כך, התיישבותם של כמה מאות יהודים ברצועת עזה הוא אקט פוליטי המיועד להצביע על כך שיהודים רשאים לחיות בכל מקום במדינה ובגבולות הביטחון שלה. אין לכן טעם להפוך עולמות בשל כך.

מדינת ישראל – גם בטרם היתה מדינה – מעולם לא יצאה למלחמה למען לספח שטחים. בשעתו, כאשר המכסימליסטים בתוכנו הסכימו לחלוקה, שהייתה מנציחה קיום מדינה קטועת איברים, שבקושי נושמת וקולטת עלייה – גם לזאת לא הסכימו הערבים, וחמש מדינות ערב הכריזו עלינו מלחמת השמד, למרות החלטות האומות המאוחדות. רק לאחר הניצחון במלחמה השחרור ועד 1967 הסכימו ורצו להחזירנו לגבולות החלוקה.

כיום – לאחר שכפו עלינו מלחמה נוספת, מגייסות מדינות ערב את דעת הקהל העולמית למען להוכיח שמטרתן רק להחזירנו לגבולות יוני 1967, ובאותה שעה הן צוברות נשק, מתכוננות למלחמה ונותנות יד לארגוני הטרור למען לשחרר את אדמת "פלשתינה הכבושה". עלינו, במעשינו, לעזור להם לסגל לעצמם את המחשבה שרק על ידי שלום איתנו ייפתרו בעיותיהם, ולא על ידי מזימות של השמדת ישראל בשלבים.

לבסוף, ברצוני לצטט מדברי חזן בישיבת הוועד הפועל בדיון על ההתנחלות: "קודם כל עלינו להחדיר ללבושינו את החרדה לגורל העם ואחרי כן להשתדל להיות צודקים ביותר". בזה אני מביע את תמיכתי בהתנחלות בשטחים בגבולות ביטחון, ובמדיניות הביטחונית של המערך, שאנו מהווים חלק ממנו.